Ч. 138 (11.479). Львів, неділя 23. червня 1929. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Злидні нашого села.

Львів, 22. червня 1929.

Нехай цим разом говорять цифри про ті злидні. І то цифри не наші, але урядові. В 1927 році виголошував бувший начальник Львівського Земельного Уряду п. Ожеховський на воєвідських радах направи рільного устрою реферати на тему земельного питання. Опираючися на статистиці, переведеній підчиненим собі урядом, він подавав, що у львівському воєвідстві є 222.125 господарств, що мають 0—2 гектарів землі, в тернопільському є таких самих господарств 144.177, а в станиславівському 167.928. Разом у цих трьох воєвідствах є таких господарств 534.230. Колиж порахуємо, що на одно господарство припадає пересічно 5 душ до виживлення, то в згаданих трьох воєвідствах має вижити на цих господарствах 2,671.150 душ. Кожному ясне, що на цьому вони не в силі вижити, бо згідно з обрахунками спеціялістів, лише те господарство є вже самовистарчальне, що має найменше 5 гектарів середнього доброго грунту.

З того виходить, що крім цих халупників і півпролетарів мусить доробляти на чужому ще друга група господарств, що має від 2 до 5 гектарів землі. Таких було після обрахунків п. Ожеховського:

у львівському воєвідстві	134.599
у станиславівському	52.181
у тернопільському	75.768
разом	262.548

то є 1,312.740 душ.

Разом є в трьох воєвідствах 796.778 господарств від 0—5 гектарових, що самі собі не вистарчають і мусять шукати бічних заробітків для виживлення 3,983.890 душ. Це було в 1927 році. Нині, очевидно, мусіло те число збільшитися, бо і число населення зросло і грунти здрібніли.

Приймім, що половина з тих чотирьох міліонів душ припадає на дітей, неспосібних до праці, а друга половина, себ-то около два міліони на дорослих, а далі приймім, що з них половина може мати подостатком праці лише на власному грунті, то вийде, що найменше міліон робучих сільських рук мусить шукати праці поза власним грунтом, мусить продавати свою силу другим, щоби утримати родину при житті.

І куди йдуть вони на роботу? В містах її не мають, бо наші міста є взагалі мало промислові. Ось у станиславівському і тернопільському воєвідствах є всього 112 таких підприємств, що мають назву промислових, бо займають у себе понад 20 робітників, а в них працює всього коло 9.000 робітників. У львівському воєвідстві, крім Львова, є таких підприємств 210, а в них працює коло 16.000 робітників. Зрештою у львівському воєвідстві є коло 15.000 фахових безробітних, так, що для робітників з села нема до промислу доступу. І то тим більше, що при виборі робітників відграють поважну ролю національні моменти, що з правила скроплюється на українських робітниках.

У хліборобському промислі ще гірше. Всього 285 горалень, 28 броварів, 3 цукровні і 3 крохмальні в усіх трьох воєвідствах, а далі малі водні млини. Усе те становить цілий хліборобський промисл, що може заняти ледви якусь невелику кількість безробітних і то сезоново. Очевидно і тут небогато нашого брата може найти роботу з тих самих причин.

Про еміграцію у нинішніх обставинах нема що й казати, а особливо про таку, щоби могла мати якийсь вплив на вітхнення надміру робучих рук, вже не тому, що тяжко за гріш на виїзд для них, але також з внутрішньо-політичних причин. Рік-річно зголошуються надармо десятки тисяч людей за еміграційними пашпортами.

Для цього міліона людей остається лише робота у богатших селян, у державних добрах, головно по лісах та на фільварках приватних власників.

Богатших господарств від 5—20 гектарових є в цих воєвідствах 78.177 і вони також не можуть заняти богато людей, бо на них працюють самі власники. Ще менше займають їх господарства від 20 до 50 гектарів, бо їх є всего 3.209. До того належить додати, що культура малих господарств зовсім не інтенсивна, бо 40 проц. селянських грунтів це мокравини, на якусь інтенсивнішу культуру мало пригожі, тому й мало потребують робучих сил. Отже, ті що можуть заняти безробітних — це державні добра і великі приватні власники. Вони можуть їм дати роботу в лісах та в рільних господарствах. Можуть, бо займають у львівському воєвідстві 31 проц. грунту, в тернопільському і станиславівському по 37 проц., то є разом більше ніж третину, бо 2,066.500 гектарів цілого простору усіх трьох воєвідств.

Є це одиноке, можна сказати, прибіжище для заробітків цієї маси сільського на пів спролетаризованого населення. Та, на жаль, ця велика власність не є прибіжищем, а експльоататором робучих сил і здоровля, бо використовує надмір безробіття у великих розмірах. Мова про винагороду. Платня робітника 50 грошів денно в зимовій порі, а нині 80 грошів, або не вище одного золотого, є тепер мало що не в цілому краю нормальною. Дещо вищою може вона бути єдино в часі жнив. Але в минулому році вона не була і в жнива вища понад одного золотого, бо в богатьох околицях працювали за пятнацятий сніп, так, що найсильніший робітник міг заробити не більше як 10 снопів денно, коли працюючи на панському лані з великим напруженням сил від сходу до заходу сонця нажав дві і пів копи. Але з таким напруженням сил ніхто не в силі довго працювати, а тимбільше виголоднілий робітник. Такого визиску хіба й за панщини не було. Привязаний до свого кусника грунту й хати, такий робітник мусить бути силою обставин рабом свого двора. А мусить працювати в часі жнив за безцін ще й тому, бо над ним висить загроза, що двір може в кожній хвилині спровадити робітника зпоза села, а він стратить ласку на час по жнивах і ніякої роботи не дістане.

Ця безробітна маса, розсіяна по цілому краю, необєднана в організацію хліборобських робітників, не знає того, про що знає добре міський робітник, а саме про законні колективні договори чи про інші засоби охорони перед визиском бодай у часі жнив.

І ось тут найближче наше завдання: подати тим бездольним масам помічну руку, заопікуватися ними, освідомити у правах, а не лишати їх на поталу грубого визиску, не допустити до того, щоби голодова нужда ломила їх морально і фізично на панських ланах.

М. Творидло.

Наш національний обовязок.

В Зелені Свята памятайте про інвалідів УГА та про стрілецькі могили.

Від ряду літ з нагоди Зелених Свят — днів українських інвалідів — звертається за допомогою громадянства дві українські установи, що виросли на кривавому полі борні за будучність народу: **Українське Товариство Допомоги Інвалідам та Т-во Охорони Воєнних Могил.** Обовязком цих двох установ подбати, щоби тисячі могил полеглих героїв та тисячі немічників-інвалідів Українського Війська удержати в такому стані, щоби цю болючу рану наш національний організм міг сміло відкрити перед своїми і чужими.

Нині, десять літ від закінчення національних змагань на наших землях, ледви у більших містах упорядковані наші воєнні цвинтарі, одіті зеленю гроби, поставлені або ставляться хрести. У Берліні збудовано гробницю й памятник на могилі І-го Державного Секретаря Військових Справ полк. Вітовського. Треба ще построїти на цвинтарях сотки однородних хрестів та памятники на побоєвищах Маківки, Лисоні й інших.

Інваліди Української Армії не одержують в найскромніших границях того забезпечення, яке дістають інваліди від держави. Серце наше наче задубіло — не чує зову за допомогою тих, що стратили здоровля у боротьбі за ідеал народу. Рента самітного державного 100-проц. інваліда виносить 218 золотих, тоді, коли 100-проц. інвалід УГА, замешкалий у більшому місті, дістає від УКТОДІ 60 зол. місячно, без огляду на родинний стан. Лиш одиниці зпоміж української суспільности памятають щомісяця про наших інвалідів. Загалові мусимо пригадувати обовязок супроти них з нагоди Зелених Свят. Річний бюджет УКТОДІ грубо переступив цього року квоту 150 тисяч золотих, або понад півтора тисячі амер. долярів місячно.

Цю квоту наше громадянство мусить зложити шляхом добровільних особистих жертв. Не відкладайте мовчки цеї відозви! Не нищте чеків! Вишліть негайно свою жертву, щоби до кінця липня найдальше можна було оголосити публичний звіт зі збірки, котра буде розділена між оба Товариства.

Головна Рада Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові; Головна Рада Товариства Охорони Воєнних Могил у Львові.

Радянська Україна.

Постанова про зворот коштів за утримання вязнів.

Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад та Рада Народніх Комісарів у Харкові ухвалили новий „оригінальний" додаток до карного кодексу УСРР, який доказує, яких безпощадних форм набирає тепер на Радянській Україні боротьба з заможним селянством. Суть цього додатку полягає в тому, що вязні, „які живуть з нетрудових прибутків", мусітимуть тепер платити державі кошта, які видано на їх утримання у вязниці.

Цим артикулом відроджуються на Радянській Україні в карному праві відносини, які істнували в Европі в найгірших часах середньовіччя з їх конфіскацією майна та маєтковою співвідповідальністю членів за злочинців супроти держави. Далі подаємо дослівно текст ухвали, як його надруковано в „Пролетарській Правді", ч. 132 з 19. червня ц. р.

„Щоб підсилити боротьбу з клясово-ворожими елементами та звільнити державу від видатків на утримання їх у виправно-трудових у-становах (себ-то звичайних вязницях. — Ред.), президія ВУЦВК й РНК ухвалили додати до виправно-трудового кодексу УСРР новий артикул: вартість (кошти — Ред.) утримання по всіх формах постачання вязнів, які живуть із нетрудових прибутків, зокрема глитаїв на селі, треба стягати з них. Це стягання проводиться безспірним порядком на прибуток держави з майна вязнів, а щодо глитаїв, з майна господарства, до якого вязень належить"

Зелений шум.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 19. червня 1929р.

I.

В кого Трійця, а в нас — Зелені Свята.

Свято не тільки зеленого маю, але й зеленого шуму, душі нашої країни, її вічної сумно-таємничої пісні.

Споконвіку зачаровував зелений шум дітей нашої землі: чи то мирних хліборобів на полях та в оспіваних поетами садках, чи то козаків у степах південних, чи то, врешті, мешканців наших гір на заході.

Зелені Свята, — і знову цей відвічний зелений шум бє в струни душі своїми етерними пальцями й підіймає в ній мельодії минувшини й стогони сучасности.

Як довгі й широкі північно-західні землі (Волинь, Холмщина, Підляшша й Полісся) зелений шум дає себе відчувати все сильніше й сильніше.

II.

Замовк сталевий шум війни, притихає червоний шум зеленої сільської молоді, непомітно шелестять штучні шуми інших барв... Найголосніше шумить природній зелений шум української землі, сполучений зі шумом золотої пшениці й синього неба.

Цей рік — є роком відродження цього зеленого шуму хліборобських просторів північно-західніх земель, роком нових його організованих акордів. Зелений шум зеленого сільсько-господарського прапору, зеленої армії, озброєної в плуг, серп і косу.

Селяни-хлібороби цих земель уперше в нашій історії почали організуватися під зеленим прапором „Сільськ. Господаря". Протягом кількох місяців стануло під ним на Лучччині 700 люда, найсвідоміших синів села. А конференція, що відбулася в Луцьку 16. червня ц. р., зібрала біля сотні членів рад господарських кружків по селах і філії в Луцьку.

Зелений шум пішов і по інших повітах Волині. Зацікавлення організацією селянсько-хліборобського стану скрізь зростає. Робляться підготовчі заходи до заложення філій „Сільського Господаря". Докотився зелений шум і до Холмщини. Докотився навіть до тих острівців серед польського моря, про які вже всі забули, — до Любарського повіту.

III.

Селянський господарський зелений шум затрає й на іншому прапорі, райдужно-кооперативному. Число кооператив зростає й власне кооператив селянських. Міста наші спромагаються на них. Досі сільські кооперативи мали характер споживчий, але життя переконує селян, що відбудова сільського господарства вимагає іншого, сільсько-господарського характеру кооператив.

Під впливом ось цього зеленого шуму, що оповідає про майбутнє економічне відродження країни, навязується тісний контакт між кооперацією й сільським господарством. Не всюди цей звязок наладнався, але господарський здвиг перерішує його на найближчі роки. Ніякі сторонні шуми, що йдуть з ріжних боків, не в силах будуть заглушити зеленого шуму українського хліборобського стану.

IV.

Розгортання зеленого прапору над українським хліборобським селом, і бадьорий зелений шум його вже викликав дивну реакцію серед інших прапорів.

У свій час „Наше Слово" кинуло клич проти комасації селянських ґрунтів і виходу селян на хутори, — проти виходу, який набрав стихійного характеру. Чому? Що переляками захисників селянських „шахівниць"? Чи не можливість повстання деякого селянського добробуту? Чи не деяке зменшення селянських злиднів і горя? Чи, може, передчули вони зміцнення зеленого шуму економічної відбудови країни.?

Перед розпочаттям ветеринарійних курсів у Луцьку, влаштованих філією „Сільського Господаря", „Нове Життя" таксамо підняло ворожий червоний шум на своїх сторінках, намагаючись згори здескредитувати ці курси й зніохотити до них селян. На цей нікчемний шум відповіло саме селянство й ці молоді „сельроби" (здається було двох), які зголосилися на курси, а по закінченні їх, під впливом зеленого шуму господарської праці, дякували лекторам за те, що „Нове Життя" ганило. Така то сила господарського зеленого шуму, перед яким затихає червоний шум політичних вітросіїв.

А затихає він день за днем дуже помітно і то на всіх північно-західних землях. Чутно його ще деінде, але не там, де твориться нове селянсько-господарське життя й не серед тих, що його творять. Лунає він лише серед тих, що ще не навчилися працювати, або не доросли до роботи. Як підростуть, мабуть, зрозуміють красу й природність зеленого шуму відродження країни.

Одно прикре: міста наші, а властиво міська інтелігенція у значній своїй більшости є глуха на цей зелений шум села. Навіть ті, що скупалися в бурхливих хвилях політичного моря, здебільшого не розуміють господарських завдань і потреб землі й не цікавляться ними. Їм чомусь і в голову не приходить, що в цьому зеленому шумі хліборобських мас чутно пророчий голос про їхній власний майбутній добробут.

Кидаються вони, в погоні за шматком хліба, в напрямах ріжних оманних шумів, лише не чують того шуму, який говорить їм про широке сільсько-господарське поле до праці. Рідко, рідко хто з міської інтелігенції цікавиться економічним здвигом селянських мас та їхньою організацією у формі „Сільського Господаря".

Трудно. Може, поезія й життєвість зеленого шуму для їхнього вуха й серця вже неприступні. Але повинні вони бути зрозумілі для молоді, тої молоді, що здобувши матуру, ворожить на пальцях, на яку високу школу вступити. Хотілось би, щоб ця молодь пішла за зеленим шумом землі й шукала в першу чергу того фаху, якого вимагає економічна відбудова нашої країни.

А тоді наш поетичний зелений шум землі перетвориться в могутню зелену силу.

В. Островський.

„Свята матері" на окраїнах Львова.

Свято матері — це у нас новина — і тому може ніде не випало воно так величаво, як повинноб було випасти. Не випало воно величаво може ще й тому, що самі організаторки того свята бралися до улаштовування його так якось з резервою. Чому?... Легко відповісти: якось дивно казати самих себе величати, самим видумувати програму свята та виконувати її; та проте новозапочатковане свято відбулося по селах, містах й місточках — і бодай одиниці мусіли призадуматися в часі тих свят, що таке справді „мати" в житті нації і напевно зрозуміли, що пізно, дуже пізно, ми звернули свої очі в сторону наших матерей... але й за ці думки ми повинні бути вдячні ініціяторкам свята.

Львів із усіми своїми передмістями, як і годиться, святкував „свято матері" відповідними рефератами та дискусіями на згадану тему, гуртуючи матері і жіночу молодь, або матерей і дітей — як у школі Г. Барвінок, — та концертами на Знесінні і Личакові. Концерти на загал випали добре, хоч програма їх — поза рефератами і декламаціями — не могла бути підібрана до свята, задля недостачі відповідних музичних композицій — що на будуче, думаю, дасться усунути, бо наші шановні композитори напевно на найближчий уже рік подбають про мельодії до слів поетів, що понаписували чимало поезій, од та віршів „до матері".

Свято на Знесінні, уладжене філією Союзу Українок, хоч і не згуртувало, на жаль усього громадянства Знесіння, лишило на приявних дуже миле враження; особливо милою

М. БРИЛИНСЬКИЙ.

ЛИСОНЯ.

(Спомин.)

(Продовження.)

А досвіта на них нечайно напали.

Різали як баранів, сплячих стрільців, позавиваних у шатрові полотна, проколювали штиками „на всякий випадок". Не помогла розпучлива оборона. Малощо полкової команди не захопили. Стягнули всі резерви. Прийшли Усусуси, баварці. Пхнули в протинаступ рештки обох курінів. Пішли штики. Стогнали мерзери „соооклвійки".

Бравурно, як на площі вправ, йшли Усусуси. Йшли баварці з довгими штиками, з одного боку зазубленими, мов пилка (аби краще було обмотати й витягнути внутренности). Такого раненого вже ніхто не вратує. Завзято боронилися сибірські стрільці. Звільна відступали, крок за кроком. Густо падали трупи й ранені. А мерзери стогнали, бахкали, рвали величанські діри в землі, збивали високо в гору грубий, абованілий стовп, який сипав за хвилину людськими руками, ногами, клаптиками тіла, деревом, землею. Убивали і самі заразже гребали.

Відобрали Лисоню, але Потутори пропали.

Решта дня і ніч, коли ми приїхали, були спокійні. Але не знати, що завтра буде: зрештою тих з першої лінії треба змінити.

І ми пішли. Глухо відбивали порожні вулиці гомін наших кроків. Увійшли в ліс. Стукали головами об пні дерев. Тихо. Вже позиція. Почулися гортанні, різкі голоси німців. Дротів ніде, якби їх не було. Зі сиком пігнала в гору світляна ракета, заясніла — і враз скажена стрілянина. Все принишкло, мент напруженого ожидання, яке віддих в грудях спирає — і тихо. — Показалося, що причиною всьому була одна санітарна стежа, яка не зорієнтувавшися в закрутах ровів, полізла аж у передпілля.

Там сиділи ми якийсь час. Досить спокійно. Лиш, коли сонце припекло, повітря ставало неможливе від маси непогребаних трупів. Побиті напучнявіли і похожі були на горбки, у яких за легким дотиком роздиралася шкіра і з нутра тіла виходив страшний сопух. Сильно докучала також одна батерія, яка з боку добре обстрілювала мій відтинок. Рови були неглибокі, дротів майже не було і ми все були, днями і ночами на поготівлі.

Одного дня, коли ситуація була невиразна, сидів я скорчений в рові. Обробляла нас, сьогодні сальвами, також і ця батерія. В одному моменті почув я удар по плечах. Якийсь час сидів непорушно. Невжеж ранений? Аби переконатися, поруxав плечима, на яких мав наплечник. Ніщо не боліло і не чути було нічого вогкого. Якби ви знали, який я був тоді лютий!... І ще не вдалося піти бодай на якийсь час до лічниці. Ще мало висидівся в лінії!? Але зараз прийшла рефлексія: „Кулька зі шрапнелі доволі велика, брудна, через плечі ввійде і застрягне в легенях. Краще вже остати тут"... Коли я опісля встав, то почув, що коло мене щось впало. Схилився — кулька. Велика, брудна, неправильно кругла кулька. Вдарила в ремінь, на якому висів наплечник, сховзнулася і між наплечником та плащем затрималася. Я носив її довгий час у кишені, опісля десь згубив.

За кілька днів витягнули нас з лінії і цілий полк т. зн. мій курінь і рештки двох других, пішли в резерву до Бережан. Прийшли поповнення, тамті два курені пішли знов у лінію, а ми лишились у місті.

Не надовго. Коло Бережан все кипіло. А вже був кінець жовтня, незадовго повинні піти дощі, може сніг, а тоді воювати невигідно й неприємно...

Знова пішли на Лисоню. Станули в лісі. Так, як йшли чвірками, полягали на ліво.

Чули ви коли, яке враження робить шрапнелева сальва в лісі? Коли над головою розірветься нараз кілька шрапнелів, коли засвистять кульки, тріскають об дерева, ломлять гильки, коли сипляться галузки й листя? — Кажу вам, до надзвичайних приємностей це не належить. В чистому полі виглядає це цілком інакше.

Люди ставали неспокійні. Нема ніщо гіршого, як непевне вижидання. Тоді ляк огортає навіть людей з нервами як мотузки... І ще одно — може ви це запримітили? Я завважав у дуже богатьох, які були вже якийсь час у полі й дещо перебули, що коли прийшов такий невиразний момент, один за другим мусів йти „на сторону". Можете кричати скільки хочете, може грозити револьвером, що, хіба до чорта, мали часу доволі передтим це зробити — ніщо не помагає...

Як кажу, люди ставали щораз більше неспокійні. Старшини, які також не мають монополю на хоробрість, зачали на добре денервуватися. Можна було завважити це по непотрібних вигуках на стрільців, зайвій метушні, нервозному ході і постійному куренні. Деякі тягнули ром як воду.

(Продовження буде.)

— ——

новою на естраді були малесенькі дівчатка із захоронки — у пестрих народніх строях з віночками на головках і великими китицями польових квіток у ручках. Після привіту, прекрасно виголошеного маленькою дівчинкою донечкою провідниці філії С. У. п. Лотоцької, — ті китиці квіток посипалися на присутних на салі матерей...

На Личакові у святі матері, за ініціятивою голови Ж. С. Кр. Р. Шк. п. Крушельницької брали участь усі культурні установи і школа кн. Льва та захоронки на Пасіках і Личакові.

В навечеря свята всі громадяни Личакова дістали „квітку матері" — не всі тільки в день свята прибралися в неї, як це діється в інших народів.

Свято випалоб напевно краще, колиб була на це дозволила тісна саля „Читальні" і маленька її сцена, на якій ледви могла зміститися дітвора, що брала участь в концерті.

Співи й деклямації дітей — від маленького Богданця із захоронки на Личакові почавши, до Тараса Филиповича уч. IV кл. випали дуже гарно. Головно подобалася пісонька „Мамо ма...", яку гарно відспівав хор дітей під умілим проводом учит. п. Ріпаевої. Реферат п. М. Крушельницької зробив також враження на слухачів, що по береги виповнили салю читальні.

Дуже приємною несподіванкою для гостей була деклямація артистки п. С. Стадникової, що прекрасно віддала дві маленькі деклямації: „Щасти матері" У. Кравченко і М. Підгірянки „Мати". Деклямація п. І. Залеської, хор жіночий і терцет пп. Сохорівної сопран, Сушкевичівної II сопран і Михалюківної альт випали дуже гарно.

Свято мало і матеріяльний успіх. Частину доходу в сумі 50 зол. ініціяторки призначили на „фонд матері", який хотілиб започаткувати по передискутованні над цею справою на ширших сходинах „Союзу Українок".

На тім місці хочу ще кілька слів сказати про працю Жіночої Секції при Кружку Р. Ш. ім. кн. Льва на Личакові, що хоч повстала виключно для допомоги Кружкові Рідної Школи, займається й орґанізуванням жіноцтва при Рідній Школі і громадянськими справами Р. Школи нашої дільниці, беручи участь у всіх національних святах, помагаючи устроювати їх і т. інше. Одною із заслуг секції треба назвати протиалькоголеву акцію, яку завзято й уперто, мимо спротиву деяких старших громадян, веде Жіноча Секція. Із усіх „бюжетів", уладжуваних Секцією, викинено алькоголь, та проте прибутки є все вдоволяючі. „Просфору" і „Свячене" уладжено також без алькоголю, а на загальних зборах читальні ухвалено одноголосно на протяг цілого року заборону алькоголю в домівці читальні. Побажатиб, щоб усі читальні та всі філії „Просвіти" подбали у себе про таку ухвалу й одноцільно змагали до викорінення того страшного лиха з посеред нашого громадянства, щоби наш Личаків не був одинокий!

Громадянка.

З життя наших установ.

„Червона Калина".

У світлій але й трагічній добі наших національних змагань зродилась широко відома, незвичайно популярна пісня про українську червону калину. Пісня ця, повна патріотичної символіки, була в переломові хвилі нашого національного життя боєвим гимном наших борців і лунала широко по всій землі українській, де тільки ступали карні лави Української Армії. Тепер цю пісню співають у нас теж як своєрідний гимн, співають її з особливою пошаною та піетизмом, бо її зміст і мельодія розбуджують у нас спомини з великих і крівавих днів недалекого минулого.

Тому не можна було придумати кращої назви як „Червона Калина" для установи, що поставила собі за завдання культивувати в народі традицію наших недавних визвольних змагань та зберігати для будучих поколінь у писаній і друкованій формі пребогаті матеріяли, що відносяться до великої доби нашого минулого зперед десяти літ.

Пишучи це, маємо на увазі книгарсько-видавничу кооперативу з обмеженою порукою у Львові „Червона Калина". Кооператива „Червона Калина" повстала дня 17. серпня 1921 р. Тоді відбулися її установчі збори. Завдання кооперативи: видавати друком літературні твори, спомини, описи воєнних подій та історичні матеріяли, що відносяться до нашої визвольної доби. В серпні цього року мине вісім літ від хвилі повстання тієї незвичайно корисної для нашого життя установи. Повставши з малого, вона по восьми літах може похвалитись поважними підсумками праці, і до того праці почесної та незвичайно вдячної. Досі видала вона 51 книжок, з яких більшість має неоцінену вартість для дослідників нашого минулого зперед 10-ти літ. Все це історичні матеріяли, яких не зможе поминути і без яких не зможе належно зрозуміти тієї переломової доби нашої історії ніякий дослідник.

Між виданнями „Червоної Калини" стрічаємо такі як спомини Дмитра Дорошенка в 4-ох томах, фахові військові студії ґен. Капустянського про воєнні операції української армії, воєнні спомини ґен. Петрова (досі появилось 2 томи, інші друкуються), спомини д-ра Степана Шухевича (три томи появилось, а четвертий в друку), історичні матеріяли про Берестейський Мир, а далі белетристичні твори, повісти й оповідання з часів великої та української війни. До таких належать оповідання В. Софронова, Шкрумеляка, Яворовського, більші повісти: Романа Купчинського („Курилася доріженька", „Перед навалою"), Ф. Дудка („Чортория", „Квіти і кров"), Ю. Шкрумеляка („Чета крилатих"). В. Лопушанського („Перемога" в двох томах, що на днях вийде з друку), Б. Ленкого („Сотниківна"), переклад з турецького „В огні" та інші.

Доброю і заслуженою славою тішаться календарі „Червоної Калини". Їх є два роди. Великий календар, що приносить щороку богато історичного матеріялу з часів війни, воєнної белетристики, споминів і описів поодиноких геройств чи то цілих відділів Українськ. Армії чи поодиноких її членів-старшин і стрільців. Крім того видає кооператива що-року малі кишеневі календарці. І одні і другі розходяться в цілости. Попри те не поминала „Червона Калина" й інших ділянок видавничої діяльности. Видала вона збірник стрілецьких пісень, який вже вичерпаний, видавала ноти, що без сумніву причинялись до поглиблення культу української пісні, видавала свого часу (в 1922 р.) і літературний журнал „Митусу".

Попри видавничу діяльність дбає ця установа не менше і про поширювання української книжки взагалі, а своїх видань зокрема. Минулого року відкрила книгарню в Золочеві, яка має всі дані для гарного розвитку і сповнення важної культурної місії.

На найближчу будуччину „Червона Калина" проєктує цілий цикль незвичайно цінних видань. До таких належать: Історія України в оповіданнях, Спомини президента чехословацької республики проф. Масарика і спомини чеського міністра закорд. справ д-ра Бенеша („Повстання націй") в українському перекладі. Як бачимо, то дотеперішня праця тієї кооперативи і намічені нею видавничі пляни на найближчу будуччину гідні повного признання і похвали. Всі ті видання мають не тільки велику історичну, але далеко більшу виховуючу вагу. Всі видання „Червоної Калини" мають у нас попит і збут. Це зрештою цілком зрозуміле. Інакше воно й бути не може. Бо щож може цікавити сучасного українця в теперішніх обставинах більше, як не те, що перед десяти літами напувало його гордістю, що випрямовувало його хребет, що давало йому взаселе почуття приналежности до повноправної нації, що накінець давало йому почесну змогу вкла-

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Мистецький реалізм.

(З нагоди вистав праської групи „Художественного Театру".)

Раз на кільканацять літ зачіпить боком об Львів такий театр як праська ґрупа „Художественного Театру". Театр Станіславського — найкращий досі славянський, один із недосяжних зразків театрального мистецтва на переломі XX. століття, про яке прихильники „нових течій" і „нових ідей" упевняють, що воно вимирає враз із пережитим реалізмом.

Що таке цей реалізм — про це критики списали чимало паперу. Зясувати його засоби та межі це стільки, що розяснити ознаки дійсности. Вона не є незалежна від наших очей і нашого світогляду. Як хто її бачить і вміє передати, так її розуміє і змальовує. Сучасний театр шукає нині нервово щораз то нових засобів, щоби дігнати нові форми нашої вражливости, загостреної кіном і наскрізь індивідуалістичною літературою, що підійшла до меж примхуватої уяви. А проте девіза покладена Шекспіром, що театр це зеркало життя-дійсности, покищо не перестарілась разом зі Шекспіром.

„Художественний Театр" створив культ реалізму, відтворюючи пєси, що зродились з потреби передати бачене, реальне, буденне середовище. Перед появою мистецтва цього театру — Островський і Турґенев, Чехов і Ґоркий були на-пів „схибленими" драматургами. Критика, що читала їхні пєси не могла стриматись від докорів, що їм „чогось бракує". І треба було аж ґеніяльного режісера і конґеніяльних акторів, щоби вони добули з цього тексту не тільки живі постаті, але в першій мірі атмосферу, що звязана з ними мов полотно із фарбами.

Західно-европейський театр, що пішов від Шекспіра, пішов у напрямку щораз складнішої, більше поплутаної, „поінтриґованої", напруженої акції. Російський театр мав інші зразки. Життя, з якого він брав сюжети та типи не мало в собі нічого з великоміської нервовости, звязаної з індустралізацією, з боротьбою за час і місце. В Росії було завсіди забогато часу та простору. Тому-то і його життя мало темпо вакаційного дозвілля, лінощів, безжурности, широкого жесту зайдиголов.

Один із батьків реалістичного російського театру Островський, що пробує „будувати" пєсу на інтризі полишає її безжурно на боці вже від перших сцен, коли виводить близькі собі типи, бачені довкола себе щодня, незмінювані, непідправлювані ним ні поетичною уявою ні готовою моралю. Він плаває в любій атмосфері людей, що хоча часто й мають забруднені пальці, рукави та совість, проте не перестали бути наймилішим товариством. Діло тут не в людях, а в житті. Воно має свої великі хиби, бо творить малих, сірих, нецікавих людей, але має і свої привабн серед дурощів, помилок, а навіть безпросвітного пянства.

„Біда не гріх" один із найбільше характеристичних малюнків цієї несвідомої фільософії. Із пів сотні пєс Островського, приблизно з трицяти дієвими особами є представники купецтва, цієї нової буржуазії, що займала поволі місце соціяльно відсуваного дворянства. Головним мотивом цієї кляси — сила гроша. Гріш родить гордощі, насолоду життя цих скоробогатьків, а при цьому стає причиною всіх іхніх трагедій. Хто не рахується з ними, цей падає їх жертвою. „Бура", „Бідна наречена", „Не в свої сані не сідай", „Дохідне місце", „Скажені гроші", „Важкі дні", „На смілім становищі", „Безприданиця" — акція всіх цих пєс кружляє довкола золотого тельця. Московський купець мріє про шляхоцьке панство, хороми, карити, оксамити, а віддаль між його матеріяльними засобами і духовим рівнем, на який він пнеться, веде до безлічі непорозумінь. Де тут починається трагедія, а де комізм важко рішити навіть глядачеві в театрі, що прийшовши посміятись на „комедію" — „Біда не гріх" нараз добуває з кишені хустину, щоби обтерти скапуючі сльози на вид сцени, коли батько силоміць подає старому нелюбові свою доньку за його великопанську „фірму".

При змальовуванні трагедії пияка, що процидрив усе майно, бідного молодця, що закохався в доньці свого богатого „пана", трагедії жінки, що не має голосу супроти всевладного мужа-самодержця, Островський вплітає жанрові картини московського побуту: танці, співи, обряди. Все це видається нині старосвітським примітивом, присипаним музейним пилом. Та в менту, коли цей примітив сценічної техніки починають відтворювати такі артисти як „художественники" — весь цей світ оживає чаром дивного мистецтва. Так оживає кожний пропи життя, збережений у слові письменником, що вмів бачити його і передати „вірно" так як бачив, не силкуючись придавати йому ні більше краси ні більше глибини.

Артисти „Художественного Театру" зберігають це найвище зусилля письменника, зневіреного в життя, яке він відтворює і найвище зусилля режісера та його ансамблю, щоби відтворені картини злились із ним аж до самозатрати власної індивідуальности. У такому театрі, як і в житті відтворюванім ним, нема перших роль ні останніх, найкращих ні занехтованих. Два-три речення сказані у відповідний мент, з відповідним наголосом, один погляд чи порух звертає нежданно увагу на сіру, затуркану людину, що стає на мить „героєм", мов пияк у ролі „марнотравного сина" розвязує щасливо одним скандалом трагедію кількох людей у „Біді не гріх".

Такий театр і такі артисти служать мистецтву, якого основною ідеєю є, що найвищою формою мистецтва є брати безпосередню участь у проявах дійсного життя, бачити його та находити насолоду в розумінні його спонук. Більшість людей шукає нині в театрі забуття про свою буденщину. Та ще більше шукає цього забуття в самім житті. Мистецький реалізм, що розбуджує наново всі питання про межі дійсности на сцені дає змогу кожному пережити те, що він сам уважає найкращим

зати і свою цеголку в національну будову, чи нести й свою кров на жертівник Батьківщини. Ось де секрет популярности й поширення цінних видань „Червоної Калини" в нашому народі.

А всеж досі, не зважаючи на все те, „Червона Калина" має тільки 520 членів-уділовців. А то хіба за мало, щоби вона могла піднятися здійснювання ще ширшої видавничої програми і тим самим виконування ще успішнішої національно-виховної діяльности та плекання нашої традиції. За мало, коли зважити, що один уділ виносить 25 зол., а одноразове вписове 5 зол. Самозрозуміло, що така кооператива повинна мати бодай десятеро більше уділовців. В інших народів установи, що мають за завдання плекати традиції національних здвигів, тішаться більшою опікою громадянства, а самі установи розвивають наслідком того далеко більшу діяльність. У інших народів появилось досі безліч воєнних споминів, оцінок, студій і літературних праць. У нас під тим оглядом справа представляється гірше. І тому щастям для нас треба вважати повстання та істнування і працю видавничої кооперативи „Червона Калина". Бо вона проявляє в наших відносинах стільки рухливости та ініціятиви, що не тільки видає, але й заставляє, морально примушує деяких людей, щоби списували для будучих поколінь те, що переживали, бачили, і що співтворили в великій добі нашого життя перед 10 літами. Тому треба тій кооперативі не тільки сприяти, не тільки висловлювати їй признання, але й допомагати. А найкращою допомогою для неї буде, на нашу думку, вписуватись у її члени, та платити уділи. Бо видавничу працю „Червоної Калини" треба поширити і збогатити новими цінностями. А це зможе статись тільки тоді, коли вона при переведенні свого завдання в життя не буде звязана ніякими труднощами господарської натури.

В. М.

Розправа проти б. мін. Чеховича.

Ліста свідків.

На госп. засіданні державного трибуналу ухвалили визначити публ. розправу проти бувш. міністра скарбу Чеховича на 26. червня в 11. год. передполуднем у салі розправ Найвищого Суду. Устійнили теж лісту свідків, яких має переслухати держ. трибунал: радн. контр. палати Уміляновський, віцемін. скарбу д-р Гродинський, віцедиректор бюджетового департаменту при міністерстві скарбу Отоцький, мін. внутрішніх справ Складковський, мін. промислу та торговлі Квятковський, б. міністр праці Юркевич, нач. центр. книговодства в мін-стві скарбу Фюта, шеф правного виділу президії ради міністрів д-р Пентак, б. шеф кабінету президії ради мін. Стемповський, шеф бюра президії ради мін. Родіч Лясковський та марш. сойму Дашинський. Крім того постановили візвати марш. Пілсудського задля вислухання його опінії. Розправа потріває з три дни.

Рада м. Познання платить жидам відшкодування.

На засіданні ради міста Познаня ухвалили на внесення маґістрату зліквідувати шкоди в висоті 37.000 зол., які повстали підчас демонстрацій у жидівській дільниці. На тімже засіданні ухвалили виплатити міським урядовцям і пом. силам додаток на час вистави у висоті половини місячної платні. Одноразові підмоги дістануть також фізичні робітники, актори міського театру й учителі.

Злука всіх польських селянських партій.

Клюб Стронніцтва Хлопского на засіданні приняв до відома плян консолідації селянського руху. Стр. Хл. заявляється за негайною злукою всіх селянських партій в одно селянське сторонництво. Полагоду програмових і персональних справ оставляють найближчому селянському конґресові.

Початок шкільного року.

Мін-ство освіти визначило початок шкільного року 1929-30 на 3. вересня 1929. Того для будуть богослуження, а правильна наука зачнеться 4. вересня.

Райхстаґ і закон про охорону республики.

Райхстаґ ухвалив у 2-ому читанні продовження закону про охорону республики, який м. і. забороняє б. ціс. Вільгельмові вернути у Німеччину. Партії урядової коаліції проектували продовжити цей закон до кінця червня 1932 р., одначе господарська партія виступила з внесенням, щоби закон продовжити лише до кінця 1930 р., тому, що в міжчасі сподіються, що райхстаґ ухвалить карний кодекс, до якого введені будуть найважніші постанови про охорону республики. Тому, що господарська партія, зголошуючи своє внесення, заакцептувала мотиви зголошені іншими партіями, вони зі свого боку заакцептували проект господарської партії.

Знову бої за Кабул.

Льондонські часописи повідомляють із Афґану, що положення Габібули погіршилося значно наслідком останньої великої побіди армії Надір Хана, яка машерує на Кабул. Який завзятий був бій виходить із цього, що по Габібулиним боці полягло півтора тисячі людей. Прибічний відділ Габібули, 500 людей, попався в полон. Шлях до Кабулу для Надір-Ханових військ отворений. Габібула готовиться горячково до оборони, концентрує свої війська в околиці столиці.

З судової салі.

Відгомін листопадових днів.

Українські студенти і студентки перед судом.

В пятницю 21. червня ц. р. відчитувано вже ріжні акти тому, що надкомісар поліції св. Станислав Мітльнер не прийшов на розправу. На салі сидить лише кількох людей, майже сама рідня обвинувачених.

ВІДЧИТУВАННЯ АКТІВ.

На вступі відчитано донесення команди поліції при воєвідстві, в якім присвячено богато місця конспіративній організації У. В. О. та її членам, до яких зачисляє команда поліції головно свідомих українських студентів і деяких громадян на основі неомильної інвіґіляції своїх тайних агентів. Відчитано теж донесення команди слідчого відділу поліції, де подано перебіг арештування обв. Конрадівної. Далі відчитано зізнання неприявного свідка, батька Дарії Гординської, частинні спомини самої Дарії Гординської, на основі яких виказано невинність Дарії Гординської.

Після того переслухано знавців письма і знавців піротехніків, яких покликано на розправу.

ОРЕЧЕННЯ ЗНАВЦІВ.

Знавці письма *Франц Вальчак і Вільгельм Новицький* орекли, що деякі картки, які мала заквестіонувати поліція нібито в обв. Кравцівної, писані її почерком. Обв. Кравцівна заперечує, аби вона писала ці картки.

Далі переслухано під присягою як свідка знавця *Єну* військового піротехніка в звязку з експериментами знавців-піротехніків на військовій стрільниці у Львові щодо заквестіонованого матеріялу обв. Конрадівної. Далі видали своє оречення знавці-піротехніки, а саме *д-р Вацлав Лесьнянський* професор на політехніці у Львові і два судові знавці вибухових матеріялів а то д-р *Маріян Вестфалевич і Ян Опінський* щодо матеріялу заквестіонованого при ревізії в обв. Конрадівної. Цікаво, що спершу проф. д-р Лесьнянський по переведенні хемічної експертизи цього матеріялу в хемічних лябораторіях львівської техніки орік, що це не є вибуховий матеріял, але запальний і щойно по ореченні судових знавців-піротехніків, що це має бути „вибуховий матеріял" — прилучився до їх оречення в цій справі.

Опісля відчитано ще присуди видані в справі засуджених Атаманчука і Вербицького на обставину, що вбивство кур. Собінського доконано на приказ У. В. О.

Тоді обор. д-р С. Шухевич поставив внесення на відчитання інструкції УВО, як належить заховуватися в слідстві на обставину, що обв. Конрадівна цілком інакше поводилася в слідстві, як це поручено в інструкції і що вона тим самим не має нічого спільного з УВО. Предсідник ствердив, що така інструкція УВО є, але її невідчитувано. Зноваж прокуратор поставив внесок, аби стверджено з присуду виданого в справі Атаманчука і Вербицького, кого підозрівається у веденні шпигунства.

На кінець відчитано ще присуди в справі засуджених Ординця і товаришів і Романа Мицька в звязку з нападами на почту і листоноша з припоручення УВО. Відчитано також присягу для членів УВО в українській мові і в польськім перекладі.

Після того приступлено до відчитування письм протидержавного змісту, але вже при замкнених дверях.

НОВИНКИ

— **Велике віче в справах шкільних** відбудеться у вівторок, дня 25. червня ц. р. в год. 6.30 вечером у Львові в салі Сокола-Батька при вул. Руській ч. 20. Головний реферат виголосить посол Михайло Струтинський. У вічу візьмуть участь посли й сенатори у Української Парляментарної Репрезентації. З огляду на вагу справи явіться численно! — **Народня Організація Українців м. Львова.**

— **Концерт у Тернополі.** На дохід оселі для українських робітників пера відбудеться дня 26. червня 1929 р. в Тернополі в салі Міщанського Братства концерт п-ні Іванни Шмериковської-Приймової, при ласкавій співучасти композитора проф. В. Безкоровайного. Слово до публики виголосить Р. Купчинський. Подробиці в афішах.

— **Виступи московського театру у Львові.** Мешканці Львова зацікавлені виступами празької трупи „Художественного Театру" довідаються нині на виставі „Вишневого саду" Чехова з зачудованням, що одна із артисток, що бере участь у цій песі — це відома їм з екрану Ольга Лисенко. Чому-ж цього не проголосили великими буквами афіші на мурах міста? Від управи згаданого театру довідуємося, що це суперечить їхнім основним принціпам виріжняти когонебудь із трупи якоюнебудь реклямою. Тому-то мало хто із Львовян знає, що в згаданій трупі є дійсні члени бувшого „Художественного Театру" в Москві такі як п-і Крижановска, Павлов, п-і Греч і М. Токарська, інші зі „Студії Художественного Театру" як напр. Вирубова та Лисенко. П. Дувал-Торцов був довший час у Київі директором найкращого театру „Соловцова". Трупа ця виїхавши підчас революційних подій з Москви не могла вже туди вернутись і відступаючи з міста до міста через Константинополь подалась у Прагу. Там від 1921 р. завдяки підмозі чехословацького уряду, діставши театр на Віноградах, могла наново зорганізуватись. Чотири місяці грала щороку в Празі, а позатим обіздила всі европейські столиці.

— **Іспит зрілости** в приватній коедукаційній гімназії ім. Ів. Франка УПТ „Рідна Школа" в Дрогобичі відбувся в днях від 14. червня до 19. червня під проводом п. Т. Лещинського, директора держ. гімназії в Тернополі. — Іспит зложили: Винницька Франя, Витвицький Ігор, Воробець Михайло, Ґеврик Андрій, Ґеврик Михайлина, Дуб Володимир, Жирик Василь, Зарицький Микола, Крисько Лев, Кулиняк Володимир, Луцький Петро, Мак Іван, Малицький Іван, Мекелита Ірина, Онишкевич Богдан, Осередчук Володимир, Пагута Мирослав, Пацлавський Андрій, Прокопець Осип, Франків Олекса. — При письменному іспиті репробовано 4 абітурієнтів, при устному 5, один відступив.

— **Пожежа у Львові.** Львів бачив уночі з середи на четвер велику пожежу. Горіли склади нафти та бензини на Знесінні, що належать до рафінерії „Галичина". Цього-ж вечора приїхала з Дрогобича туди цистерна нафти, залишена перед маґазинами. Вночі в год. 2.30 підійшов до неї з ліхтаркою один робітник. А що збірник не був добре зачинений він вибухнув. Від неї занявся маґазиновий будинок, де були бочки з нафтою. Вся жовківська дільниця віддихала страшним димом. Пожежна акція не була легка. Треба було відмежувати від огня будинки на Знесінні при помочі окопів і земних валів. Пожежу зльокалізували аж в 7. год. рано. Згоріло 150.000 літрів нафти та бензини на пів міліона зол. Робітник, що мимохіть спричинив катастрофу, щез.

— **Студії в Данціґу.** Союз Українських Студентів „Основа" в Данціґу подає до відома студентам, що На Високій Технічній Школі в Данціґу істнують виділи: 1) загальних наук; 2) фізико-математичний; 3) хемічний; 4) архітектура; 5) будівельний; 6) машиновий; 7) електротехнічний; 8) кораблебудівельний; 9) летунський. На виділи вичислені під ч. 1—5 приймають на основі свідоцтва зрілости, або іншої Високої Школи або свідоцтва зрілости; виділи від 6—9 вимагають ще і свідоцтва піврічної безперервної практики у фабриці машин. Шкільні оплати виносять яких сімдесять амер. дол. на семестер (піврік); утримання місячно від 15 амер. дол. в гору. Прохання на впис зложити до дня 31. жовтня ц. р. До подання долучити:

свідоцтво віходу з іншої В. Школи або свідоцтво зрілости; 2) куррікулюм віте; 3) посвідку батька чи опікуна, що платитиме оплати (потверджену самоврядною установою); 4) свідоцтво моральности від самоврядної установи та парохіяльного уряду; 5) свідоцтво відбутої практики (тільки для тих, що хотять записатися на виділ машиновий, електротехнічний, корабельний чи летунський). Студенти, які без перерви переходять з другої В. Школи або абсольвенти гімн., що зложили цього року іспит зрілости не потребують долучати свідоцтва моральности. Свідоцтво віходу (зрілости), моральности і практики слід предложити в оригіналі й у легалізованім німецькім перекладі. За ближчими інформаціями звертатися на адресу: **Verein Ukr. Stud. „Osnowa" Danzig-Langfuhr Technische Hochschule.**

— **Фізичне виховання** має стати в Польщі обовязковим. У міністерстві військових справ матиме на цю тему відчит відчит маршалок Пілсудський, який говоритиме про потребу вишколу інспекторів фізичного виховання.

— **З Українського Наукового Інституту в Берліні** повідомляють нас про відчит на день 21. червня ц. р. д-ра Володимира Коростовця „Національне питання як проблема сучасности".

— **Ріжні вістки.** Франція мала поправити свій бюджет за першу половину цього року на півтретя міліярда. — Китайський маршал Фенг вибирається через СРСР до Євр., де хоче прожити рік; там післав він до школи своїх дітей. — Новим безсмертним у „Французькій Академії" є маршал Петен, на місці маршала Фоша. — У Бони засудили на смерть лікаря Ріхтера, що отруїв свою приятельку. — У Варшаві збереться у вересні міжнародній туристичний конгрес, що має на меті розбудити рух туристів. — У Ліманові невідомі вбили 80-літнього жебрака Каяпера, про якого в селі казали, що має великі гроші; виявилось, що були це гроші, що давно не „курсують". — Відомий американський фільмовий актор Том Мікс, що у фільмах стільки разів знищив бандитів і злодіїв, не оминув їх у приватнім житті: його обікрали на 15.000 фунт. шт. — Волга загрожує повінню місту Астрахан; доокільні села вже залиті: залізниця в місті та її склади вже опорожнені. — В однім з озер в околиці Берліна зловили пструга, що важить 45 кг. і є завдовшки на 1 метр. — У Ню Йорку є такі спеки, що все місто вимандрувало над море; при такій мандрівці міліонів людей ростуть автові катастрофи, злодійства і випадки утоплення.

— **Новий ратуш у Станиславові** почне небавком будуватись на місце старого й знищеного. Тільки фундаменти лишаться ті самі. Ще в осени цього року буде готовий партер, з якого користатимуть купці на свої крамниці. Ратуш матиме два поверхи і традиційну ратушеву вежу. Кошта будови обчислені на 350.000 зол.

— **Чи добре вшитий фрак?** Підчас переїзду президента Річипосполитої через Рівне, жидівський кравець Левкович добився авдієнції в його... секретаря. Він приніс зі собою в дарунку для президента фрак ушитий ним напамять. Якщо фрак буде добрий, президент зробить йому ту честь, що піде в ньому на равт. Та добрий чи ні — кравець із Рівна найшов спосіб реклами; відтепер зможе казати всім, що зробив фрак для самого президента. Та його таки перевищила якась наша селянка, яку звеличувала цими днями польська преса за те, що вона приймала президента хлібом і сіллю.

— **Пересвідчення і бізнес.** У Вашингтоні ведеться від довшого часу завзята боротьба між ріжними фабриками тютюну. Вона обмежується покищо до реклями, але американська реклима не менше небезпечна як нікотина. Статті заплачені в пресі тютюневими підприємцями так закрутили голову людям, що статистика стверджує незвичайний зріст курців зі шкодою для фабрик чеколяди та цукорків. Найбільшими курцями є тепер жінки, для яких папіроска (а може вже й люлька?) в устах є останнім аргументом зрівнання себе з мущинами. Крім цього прийшов сюди новий, ще сильніший аргумент: куреня впливає в напрямку модної, стрункої лінії тіла. А що курити дешевше та декше, ніж робити руханку та брати масажі, отже жіночі уста замінились у фабричні димарі. У пропаганду за тютюном і проти нього вмішались і дві релігійні секти: баптисти та методисти. Тому, що обі вони завзято боряться з алькоголем, рішили, що слід виступити і проти нікотини, неменше шкідливої. Один із провідників методистів у Вашингтоні, парох Вільсон, зробив велике віче і сказав огнисту проповідь про деморалізацію ширену фабрикантами тютюну між суспільністю; — адже наслідок такий, що вже й молодь і жіноцтво курить щораз більше. Після цього віча появились у пресі негайно цікаві статті. Світ довідався, що головним добродієм організації методистів є „король тютюну" Дюк, що дав на цю ціль 50 міліонів дол. і оснував у південних стейтах головні осідки методистів. „А тепер методисти поборюють свого добродія! підрізують галузь, яка їх годує?" Становище методистів преглупе. Треба заявитись або за нікотиною, себто за підставою свого істнування, або проти неї, себто за власною нуждою. Вони виберуть імовірно посередній дипльоматичний шлях і глядітимуть мовчки на дим з папірос в якихнебудь устах, що нагадуватиме їм дим з тютюневих фабрик, завдяки якому мають що їсти.

— **Провінціяльне Бі-Ба-Бо.** Минулого тижня виїхав зі Львова на провінцію після короткого — коротшого, ніж гадав — побуту російський кабаретовий театрик „Бі-Ба-Бо". Оголошення передані ним до преси, друковані і в нас, натякали, що це один із свояків Балієвської „Летучої Миші", берлінської „Синей Птіци", а її директор якась там „зоря" російської сцени. Тимчасом виявилось, що це слабша пересічної провінціяльна трупа з півтретя акторами, коли рахувати, що має одну-єдину артистку, а ледви півтора припадало би на решту ансамблю. Львівський „Русскій Голос", який уважав своїм обовязком відбасувати цій „рідній" трупі сказав між іншим, що вона має „дотепного конференсіє". Авдиторія переживала справжні муки, коли слухала гикання цього малоінтелігентного панка польською мовою. Єдиний його дотеп позичений „безцеремонно" з „Кві про кво". Директор театрику Трельський співав стільки разів дише тому, що ніхто з його акторів не сміє йому сказати, що це не спів, а рев.

— **Сходини Львівської Делегатури Союзу Українських Адвокатів** відбудуться **в суботу, 22. червня ц. р.** в год. 5-ій попол. в льокалі Центробанку, Ринок ч. 10, I. пов.

— **З гімназії СС. Василіянок у Львові** (вул. Длугоша 17). Дальші вступні іспити відбудуться в днях 26. ц. м. (в середу) в 9-ій год. рано до клас вищих (II.—VII.), а 27. ц. м. (в четвер) в 9-ій год. рано до кляси I-ої. — **За Управу: Д-р В. Щурат.**

— **Комітет** „Свята 10-ліття пролому під Чортковом" повідомляє отсим запрошених гостей, що Свято з незалежних від комітету причин в дні 24. червня не відбудеться. — **Комітет.**

— **З нинішнім числом „Діла"** розсилаємо чеки „Українського Т-ва Допомоги Інвалідам" у Львові для висилки зеленосвяточної жертви на цілі цього Товариства й Товариства Охорони Воєнних Могил.

— **Я, фотограф** Левко Янушевич, Львів, вул. Вінц. Поля 1, тел. 59—60, — не маю нічого спільного з оголошенням якогось „Фотографічного заведення", поміщеного на 4-ій сторінці „Діла" ч. 135.

Жертви
на оселю робітників пера.

ВИКАЗ ч. 23.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера в Ямні: Члени Надзірної Ради Центросоюзу, зібрані на засіданні 11. ц. м. — 49 зол., а саме: 394) дир. Шахнович із Бібрки — 3 зол., 395) дир. Мартюк із Копичинець — 3 зол., 396) дир. Дяків зі Станиславова — 5 зол., 397) дир. Демянчук із Бучача — 5 зол., 398) дир. Обрізків із Коломиї — 5 зол., 399) дир. Гумен із Жовкви — 3 зол., 400) дир. Юл. Шепарович, Львів — 5 зол., 401) інж. Мик. Творидло, Львів — 10 зол. і 402) д-р Франц Свістель, Перемишляни — 10 зол., 403) Михайло Кліш, складач „Діла", Львів — 10 зол., 404) Т-во „Зоря", Львів — 50 зол.

Жертви проситься пересилати і складати в Земельнім Банку, Львів, Словацького 14, або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 22-го, г. 7·00 веч. „Севільський цирульник". Гостинний виступ О. Олегіної.

Субота 22-го, г. 10 веч. „Одруження" М. Гоголя. Вистава Театру Станіславського.

Неділя 23-го, г. 3·00 попол. „Марія Стюарт".

Неділя 23-го, г. 7·30 веч. „На дні" Горького. Вистава театру Станіславського.

Понеділок 23-го, г. 7·30 веч. „Дядя Ваня" Чехова. **Вистава** театру Станіславського.

Малий Театр:

Субота 22-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Неділя 23-го г. 7·30 веч. „Пігмаліон", Гостинний виступ А. Венгерка.

Понеділок 24-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Кіна.

„Аполльо": „Батьку! Капітан Сорель і його син".

„Кольосеум": „Жінка з бичем".

„Лев": „Джекі моряком" (Дж. Куген).

„Люна": „Демон копальні золота".

„Марусенька": „Мусиш зі мною оженитися" і „Серенада".

„Оаза": „Жертва кабарету Гонг-Конг".

„Палас": „Цісарський післанець" (Бартольомео Пагано).

„Пан": „Божевілля одної ночі".

„Пасаж": „Стій!" (Еді Польо) й американська комедія та Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Знак Зори" (Дуглас Фейрбенкс).

„Фатаморгана": „Царський курєр" (Жіль Верна) з Наталією Ковалко, Мозжухіним і Гайдаровим.

„Химера": „Осміх сонця".

Програма радіо.

Субота 22-го.

Льондон (358). 22·35 Композиції Гайдна Вуда.

Париж (1744). 22·15 Музика до танців.

Берлін (475,4). 20·00 „Тит" опера Моцарта.

Відень (519,9). 20·00 Часопис; Капеля, легка музика.

Давентрі (482,3). 28·00 Симфонічна орхестра.

Мілано (504,2). 17·00 Квінтет.

Будапешт (545). 19·35 Опера. **21·50** Мадярські пісні.

Ленінград (1000). 19·00 Популярний концерт.

Москва (1442,3). 10·30 З опер і оперетох.

Харків (1680). 18·00 Камерний концерт.

Київ (775) 19·30 Популярний концерт.

Мюнхен. (536,7). 20·15 Веселий вечір.

Познань (319,8). 19·15 Музична інтерлюдія.

Варшава (1395,1). 20·30 Легка музика.

Братислава (277,8). 19·30 Популярні словацькі пісні

Загреб (308,3). 20·30 Югославянська сучасна музика.

Неділя 23-го.

Льондон (358). 18·00 Співацький ресіталь. 18.45 Кантата Баха.

Париж (1744). 21·15 Концерт.

Берлін (475,4). 17·00 Концерт капелі.

Відень (519,9). 19·25 Музика на два фортепяни. 20·10 „Метелик" оперетка Вайнбергера.

Рим (443,8) 21·00 „Манон" опера.

Мілано (504,2) 17·25 Хор.

Мюнхен (536,7). 19·15 Весела програма.

Будапешт (545). 19·00 Концерт пари: Діоссі та Шекелі. 21·15 Концерт з опери.

Лайпціг (361,9). 19·30 Оперетка Шрера „Три бажання".

Ленінград (1000). 14·20 Симфонічний концерт.

Москва (1442,3) 18·30 Легкий концерт.

Харків (1680). 19·30 Радіоконцерт.

Київ (775). 13·00 Музика для дітей.

Варшава (1395,1). 20·30 Популярний концерт.

Познань (319,8) 21·00 Музика до танців.

Краків (313,1) 20·30 Вечірний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український театр дир. П. Карабіневича.

Сможе:
23.VI Шій.

Сколе:
24.VI Осінні Маневри
25.VI Базар.
26.VI Чесна Сузанна.
27.VI Тітка Чарля.

Готується до постановки: „Доріна", „Весілля при ліхтарнях" і „Захар Беркут". До Театру заанґажовані: артистка Театру Львівської Кооперативи і Т-ру п. Стадника п. Бенцалева, п. Цісикова, а також дириґент тихже театрів п. Цісик. 2218 8—?

Український Театр під дир. Ів. Когутяка.

Глиняни:
Неділя 23.VI. „Чар мундуру".
Понеділок 24.VI. „Чесна Зузанна, оперетка.

Миколаїв:
Вівторок 25.VI. „Маруся Богуславка".
Середа 26.VI. „Пташник з Тиролю", оперетка.
Четвер 27.VI. „Чесна Зузанна", оперетка. 9—?

Вписи до 4-о кл. школи вправ (дівочої) при III-ій Держ. Сем. учит. жін. у Львові вул. Стршалк. ч. 3/I пов. (біля Іссаковича) відбудуться в днях 28-го і 29-го червня 1929 р. в год. 9—12 рано і 4—6 попол. 2256 2 3

В гімназії Рідної Школи УПТ. ім. О. Маковея в Яворові відбудуться вступні іспити до I. класи дня 28. червня ц. р.; іспити до вищих клас будуть у днях від 25. червня до 27. червня ц. р. Рівночасно подається до відома, що при гімназії є „Бурса ім. Івана Франка", де міститься сто учеників, та що місячне удержання виносить 30 до 35 зол. — Дирекція гімназії. 2246 1—2

Ширіть наш часопис!

„ФАРБОЛЬ“

СТАНИСЛАВІВ, вул. САПІЖИНСЬКА, ч. 11. — Телефон 5 18.

Гуртівня фотографічна, радіоапарати і складові части

ПЕРФУМЕРІЯ

:: :: Склад фарб, лякерів, покостів, щіток та пензлів. — Знаряддя господарські і хірургічні. :: ::

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриляНти і перли Домбровскі-Розважевскі. Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 9. — Оцінка безплатно. 13 6 38—?

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонішні з первоpядним удержанням, ціни уміркована. 1877 18-20

ПОЗІР! Виновні пані або панове найдуть заробіток 500—700 зол. при продажі новостей. — Зголошення Когутова Зофія, Zebrzydowice 157, Slask cieszyński. 2292 1—1

РОЗЛУЧ коло Сянок продається 11 кімнатна вілля. — Зголошення: Львів, вул. Обозова ч. 6. Ржечицка. (Rzeczycka). 2288 1—1

ДО ІСПИТУ з усіх предметів середної школи приготовить солідно під час ферій абсольвент фільософії. — Зголошення слати до Адміністрації „Діла“ під „Математик“. 2295 1—1

ЦЕГЛУ СИХІВСЬКУ першої якости по цінах конкуренційних доставляє вагонами. — Я. Найвовер, Львів, вул. Стрийська ч. 26. Телеф. 48—37. 2283 2—3

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах уміркованих. Заряд бровару. 1996 7—?

СИРОТА по священику, інтелігентна середних літ, займеться домом у священика евент. до помочі пані дому за скромною винагородою. Услівя добре обходженнися. Зголошення Львів вул. Личаківська ч. 15. Волод. Баран. 2254 2-2

ЯМНА пансіон п. Струмінської поручає соняшні покої і першорядний харч. Зголошення на серпень приймає. 2—3

ДОБРЕ ПРОСПЕРУЮЧА провінціональна адвокатська канцелярія до заміни. — Зголошення приймає Секретаріят С. У. А. Львів, вул. Руська ч. 3/I. 2260 3—3

НА рати **Матераци** 3 подушки 30 зол. Волосінна 75·—. Вклади дротяні 26·—. Канапки до розкладання ґобелінові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Ґобелінові отомани 55·—. **Ліжка** сіткові 40·—. Вішала стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко мосяжне 200·—. Діточі білі лякеровані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 2296 1—6

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 182-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 **Пересвітлення Рентґеном.** 18—24

ЛІКАР

Д-р Володимир Білозор

ординує

у Дорі

2294 **у липни і серпни ц. р.** 1—3

Секундар Загального Шпиталя

Д-р Кашубинський Василь

спеціяліст внутрішніх і діточих недуг

ординує в часі сезону

2291 **в ЗЕЛЕМЯНЦІ.** 1—2

Д-р Роман Комаринський

веде адвокатську канцелярію

в Городенці (проти Суду).

2281 2—3

Д-р Роман Перфецький

веде свою адвокатську канцелярію

ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9.

1582 (побіч Ринку). 8—10

ЛІЖКО полеве званіе „Патент“ з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 2296 1—6

Конкурс.

Тов. „Народний Дім“ в Коломиї

оголошує конкурс на принятте хлопців-ремісників до „Ремісничої Бурси“. — Оплата 40 зол. місячно. Кождий мусить мати білле і постіль. Зголошування приймається до дня 15. липня. — **Старшина.** 2293 1—1

Присилайте передплату!

Lux вживається до всього що делікатне а тимсамим вражливе при праню. Відкинути невідповідні середники і послугуватися тільки Lux'ом.

КОЛИ треба прати тонке, ніжне білля і всілякі делікатні dessous, тоді сягається по пачку Lux'у, який робить те, що після безнастанного прання все стає гарніше.

Прати тільки дома новочасною системою, то значить в активній і бездоганній чистій піні Lux'у, який не тільки безконкуренційно пере делікатні матеріяли, але подекуди відновляє, не стираючи колірів.

W Lux'i переться в цей спосіб.

Розпустити жменю мілиних кришталиків в відповідній кількости гарячої води, убити з цего ґусту піну і заждати аж перестигне. Прати делікатно вигнітаючи в долонях. Випрані річи споліскувати в літній воді, змінаючи її тричі і повісити в перевіянім місці. 1—1

LUX

Lx 2-026-P

Як переконаєшся не виїдеш в дорогу на своїм самоході, не додавши до бензини ориг. U. S. A. БЕНЗИНОВИХ ТАБЛЕТОК. Заощадиш через це паливо і вдержиш вправність мотору. — Ціна 1 ориґ. пушки (100 шт. на 500 літрів) зол. 25.

D/H „ARWID“ ЛЬВІВ, вул. Миколая ч. 17. Тел. 66—39. 2289 1—1

РАДІО! „Анода“, Львів, Рутовського 2. **Тел. 26—56.** Дешева посезонова продажа по безконкуренційних цінах. 2181 3—3

Фабрика шельок і підвязок

САНЯ ЛЯНДАУ

ЛЬВІВ,

Різницька 12. Тел. 66—37.

поручається

П. Т. КУПЦЯМ І КООПЕРАТИВАМ.

2237 9—9

Хінсько-срібне столове накриття гладке і фасонове продає найдешевше **„ДОСТАВА“ у Львові, вул. Руська ч. 20, в Перемишлі, Ринок ч. 23, в Тернополі, вул. Пілсудського ч. 6.** 2290 1—10

Присилайте передплату!

8 зол. **ПЕРСТЕНЕЦЬ** 8 зол. з 14-карат. золота з рубіном ... Б. ҐРИНБЕРГ, Сикстуська 4 ...

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.